

Nepradedama „Sodros“ reforma didina deficitą

Finansai :: Biudžetą pildys mažosios bendrijos

RIMA RUTKAUSKAITĖ
rima.rutkauskaitė@verslozinios.lt

Nors apdraustųjų skaičius didės, jų atlyginimai augs, o pensininkų, pailginus pensinį amžių, mažės, kitamet prognozuojamas „Sodros“ biudžeto deficitas sudarys 1,7 mlrd. Lt, o 2013 m. pabaigoje fondo sukaupta skola sieks 11,3 mlrd. Lt.

Kaip nurodoma Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2013 m. projekte, kitamet „Sodra“ turėsianti grąžinti 975 mln. Lt paskolų, joms grąžinti ar perfinansuoti ir išmokoms mokėti ji bus priversta skolintis 2,8 mlrd. Lt.

Tolesnės fondo perspektyvos irgi nėra džiuginančios - 2015 m. sukaupta skola gali siekti 12,7 mlrd. Lt, o tai jau prilygtų visų metų „Sodros“ pajamoms.

2013 m. „Sodros“ biudžeto pajamos bus 12,2 mlrd. Lt (5,3%, arba 618 mln. Lt didesnės nei laukiamos šiemet). Prognozuojamos išlaidos sieks 13,9 mlrd. Lt (2,7%, arba 366 mln. Lt daugiau nei numatoma išleisti 2012 m.).

Biudžeto projekto rengėjai pateikia argumentus, kodėl turėtų augti „Sodros“ pajamos. Nors dirbančiųjų skaičius kitamet turėtų padaugėti beveik 14.900 žmonių, veikiausiai dėl emigracijos ar kitų priežasčių Lietuvoje turėtų likti dirbti 11.700. Apdraustųjų pajamų vidurkis turėtų paaugti 3,4%, palyginti su šiemet, iki 1.860 Lt. Per 196 mln. Lt į biudžetą turėtų sumokėti savarankiškai dirbantys asmenys - prognozuojama, kad kitamet savarankiškai dirbančių žmonių būrys pagausės maždaug 1.100 žmonių, iki 32.900.

Santūrus optimizmas

Tomo Urbono, Smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos valdybos nario, nuomone, tokia prognozė greičiau santūri nei optimistiška: pastaruoju metu atsirado galimybių gauti verslo pradžia finansavimą ir sulaukti nemokamų konsultacijų.

„Jaunų žmonių aktyvumas nemažas ir nereikia atmesti, kad poveikį daro įvairios verslo skatinimo iniciatyvos. Tai rodo ir aktyviai steigiamos mažosios bendrijos. Be to, ir poslinkiai rinkose kol kas nėra tokie, kad smukdytų lūkesčius ar atgrasintų nuo investicijų“, - svarsto p. Urbonas.

Tačiau savanoriškai apsidraudusių asmenų (dažniausiai tai verslo liudijimų turėtojai) skaičius nesikeis, jie, kaip ir šiemet, „Sodrai“ sumokės apie 1,5 mln. Lt.

Užtat valstybė savo lėšomis draudžiamų žmonių ratą išplės daugiau kaip 5.100 žmonių, iki 50.300. Valstybės lėšomis draudžiami kariai, vaikus auginantys tėveliai, dvasininkai, neįgalieji globėjai ir t. t.

Neigiamos įtakos „Sodros“ biudžetui gali turėti ir griežtinamas pašalpų mokėjimas, nuo kurių skaičiuojamos sveikatos draudimo įmokos: kitamet tokios pajamos nesieks 74 mln. Lt, nors, pavyzdžiui, 2010 m. sudarė beveik 105 mln. Lt.

Naujos pensijos didesnės

Teigiamos įtakos „Sodros“ biudžetui turės nuo šių metų pradžios pradėtas ilginti pensinis amžius - senatvės pensininkų dėl to sumažės ir bus sutaupyta apie 80 mln. Lt. Tačiau nuo 2013 m. įsigalios galimybė asmeniui pasirinkti palankiausia

● Danguolė Saldžiūnienė, UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“ vyriausioji konsultantė. „Socialinio draudimo reformai būtinas sprendimų kompleksas, įvertinus naudingiausias jų derinius, kainą, poveikį ir įtaką kitoms sritims.“ VLADIMIRO IVANOVO NUOTR.

laikotarpi būsimajai pensijai skaičiuoti, o tai naujai skiriamas pensijas vidutiniškai paaugins kiek daugiau nei 10 Lt.

Jei politikai šio skaičiavimo neatidės dar metams, o tokių ketinimų yra, ateinančiais metais papildomai pensijoms prireiktų 59 mln. Lt daugiau negu šiemet.

Didės ir išlaidos ligų pašalpoms. Kaip aiškina VŽ konsultavę socialinio draudimo specialistai, šiuos pokyčius lems didesnis darbo užmokestis ir gausesnis apdraustųjų skaičius. Papildomų 3,5 mln. Lt prireiks dėl nedarbo draudimo ir dėl nelaimingų atsitikimų darbe draudimo. Specialistai nurodo, kad nelaimingų atsitikimų darbe išlaidos auga, nes jos kaupiasi - prie nuolat gaunančių tokią išmoką prisideda nauji gavėjai.

Pensijų fondai kitamet turėtų sulaukti 508 mln. Lt (2,5%) draudimų įmokų sumos. Tikimasi, kad sutartis su pensijų kaupimo bendrovėmis 2013 m. bus sudarę 1,06 mln. asmenų, arba 87% visų apdraustųjų.

Smarkiai kils paskolų tvarkymo sąnaudos: iki 634 mln. Lt, arba beveik 19%, palyginti su šiemet. O visos fondo veiklos sąnaudos, įskaitant turto nusidė-

vėjimą, amortizaciją, paskolų administravimą ir kt., 2013 m. sieks 899 mln. Lt. Marius Grajauskas, advokatų kontoros „Balčiūnas ir Grajauskas“ vadovaujantis partneris, įsitikinęs, kad „Sodra“ turėtų mažinti veiklos sąnaudas, kurios per ateinančius trejus metus pasieks 7% visų biudžeto išlaidų.

„Veiklos sąnaudos tikrai per didelės, todėl reikėtų ieškoti pigesnių kreditų, refinansuoti jau paimtas paskolas“, - ragina advokatas.

Be reformos krachas

Delsiant įgyvendinti socialinio draudimo reformą, nepaisant optimistinių perspektyvų, kad dirbančiųjų skaičius per ateinančius trejus metus pagausės 50.000, atlyginimų vidurkis per šį laiką pakils nuo 1.860 Lt (2013 m.) iki 2.070 Lt (2015 m.), o mokamų pensijų skaičius mažės, fondo biudžetas vis tiek liks nesubalansuotas ir 2015 m. jo išlaidos bus 350 mln. Lt didesnės už pajamas.

Kadangi prognozės parengtos neatsižvelgiant į numatomą socialinio draudimo reformą, pasak Danguolės Saldžiūnienės, UAB „Ekonominės kon-

sultacijos ir tyrimai“ vyriausiosios konsultantės, „Sodros“ ateitis priklausys nuo būsimosios valdančiosios daugumos sprendimų.

„Svarbiausia, kad būsimai reformai pritarėtų visos suinteresuotos pusės, ar tai būtų politinės partijos, verslo ar visuomenės grupės. Ir kad pateikiamos svarstyti alternatyvos būtų pagrįstos sąnaudų analize, gerai pasvėrus jų pranašumus ir trūkumus“, - nurodo ekspertė.

Planuojami rodikliai

- Biudžeto pajamos - 12,2 mlrd. Lt
- Asignavimai iš valstybės biudžeto į pensijų fondus pervedamoms įmokoms kompensuoti - 469,5 mln. Lt
- Biudžeto išlaidos - 13,9 mlrd. Lt
- Einamųjų metų pajamos bus 1,7 mlrd. Lt mažesnės nei išlaidos
- 2012 m. pabaigoje negrąžintų skolintų lėšų suma sudarys 9,95 mlrd. Lt. Išmokoms mokėti ir 975 mln. Lt paskoloms pagal sutartis grąžinti skolintų lėšų poreikis 2013 m. sudarys 2,79 mlrd. Lt.

ŠALTINIS: VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO BIUDŽETO 2013 METŲ PROJEKTAS

„Sodrai“ būtina ieškoti pigesnių kreditų.